

J e g y z ő k ö n y v

a Magyar Tudományos Akadémia 1952. június 28.-án d.e. 11 órakor
tartott 5.sz.elnökségi ülésről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Erdey-Gruz Tibor főtitkár,
Alexits György, Hevesi Gyula, Lukács György,
Straub F. Brunó elnökségi tagok,
Németh Gyula, Fogarasi Béla, Riesz Frigyes,
Soó Rezső, Issekutz Béla, Schulek Elemér osztály-
elnökök,
Manninger Rezső akadémikus.

A II.napirendi pontnál meghívottak:

Tolnai Gábor, Moravcsik Gyula, Szókefalvi Nagy
Béla, Rapaics Rajmund, Havas András, Kovács Károly
Pál, Csürös Zoltán, Mócsy János a KFB tagjai.

Kimentette magát: Gombás Pál, Ligeti Lajos alelnökök,
Molnár Erik, Novobátzky Károly elnökségi tagok;
Mihailich Győző és Marek József osztályelnökök.

N a p i r e n d :

- I. Főtitkár beszámolója az 1952.május és június havi munkáról.
- II. A Magyar Tudományos Akadémia 1953 évi könyvkiadási terve. Előadó: Alexits György, a KFB titkára.
- III. A Társadalmi-Történeti Tudományok Osztálya munkájának megvitatása. Előadó: Fogarasi Béla osztályelnök.
- IV. Az I., IV., V.Osztály és a II.Osztály matematikai "kiemelt akadémiai témáinak" megvitatása és jóváhagyása.
- V. Az 1952.évi Nagygyűlés munkájának megvitatása.
- VI. Egyetek.

Rusznyák István elnök üdvözli az Elnökség megjelent tagjait
és az ülést megnyitja.

II.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár beszámol az 1952 évi május és június havi munkáról:

a./ A tudományos kutatás elvi irányítása, szervezése és a kutatási témák ellenőrzése tekintetében a tárgyalások még folynak.

b./ A Köznevelési Minisztérium oktatási szakbizottságokat állított fel. Az egyes bizottságokba az Akadémia részéről a következő tagok delegálása megtörtént:

Rényi Alfréd	Matematikai Szakbizottságba,
Budó Ágoston	Fizikai "
Dudich Endre	Biológiai "
Szádeczky-Kardoss Elemér	Ceológiai "
Bulla Béla	Földrajzi "
Dési Frigyes	Meteorológiai "
Bárczy Géza	Magyar Nyelv "
Waldapfel József	Magyar Irodalom "
Bolgár Elek	Történelem "
Turóczi-Trostler József	Idegen nyelvek "
Székely Endréné	Pedagógiai "
Fülep Lajos	Muzeológiai "
Mátrai László	Könyvtárosi "
Ember Győző	Levéltári "
Moravcsik Gyula	Klasszika-Filológiai Szakbizottságba.

c./ Az 1952 évi Nagygyűlés és Közgyűlés előkészítése és lebonyolítása megtörtént.

d./ A legutóbbi elnökségi ülés óta elnök és főtitkár foglalkozott a dokumentációs központok kérdésével. Javaslatuk, hogy az egyes dokumentációs központok tartozzanak az illetékes szakma országos jelentőségű könyvtárához. Ezen szakkönyvtárak mellé tudományos tanácsok felállítását javasolják, amelyekben az Akadémia is képviselve legyen és ezek irányítsák a könyvtárhoz tartozó dokumentációs központokat.

e./ Friedrich Møglich, a Berlieni Humboldt-Egyetem fizikus professzora két hétig tartózkodott Budapesten. Ezen idő alatt megbeszéléseket folytatott fizikusainkkal és több előadást tartott.

f./ A Bolgár Tudományos Akadémia f.é. június 18-20.-án Dimitrov születésnapja emlékére ünnepi ülést tartott, amelyiken az Akadémia Molnár Erik elnökségi taggal képviseltette magát.

g./ A Szovjetunióba 3, Bulgáriába 3 és Lengyelországba 5 szakember tanulmányutja előkészítést nyert.

h./ Június 9-12.-én a VI. Osztály rendezésében lezajlott a Geodéziai-Geofizikai Kongresszus.

- i./ Foglalkozott az Akadémia a tudományos műszerellátás megjavításának kérdésével. A Kutató Eszközök Gyártó Vállalat az Akadémia felügyelete alá került és több apró műszerüzemet összeolvasztott. A vállalat Akadémiai Kisérleti Műszergyár néven fog tovább dolgozni és ezen belül egy üvegtechnikai részleg is létesül.
- j./ 67 ösztöndijas részesült összesen 37.000.- forint prémiumban.
- k./ Az Akadémia Hivatala megkezdte az átköltözést a Nádor u.12.sz. alá.
- l./ Az aspiranturán kívüli kandidaturára készül a végrehajtási utasítás.
- m./ A szűkkörű elnökség foglalkozott a Közoktatásügyi Kiadó kérdésével. A Közoktatásügyi Minisztérium ezt a Kiadót fel akarja számolni és a jövőben csak tankönyvkiadással kíván foglalkozni. Vannak olyan tudományos kiadványok, amelyek nem ütnek meg az akadémiai nivót, de mégis ki kell adni, ezért az Akadémiai Kiadón kívül e célra egy másik "Tudományos Kiadót" kell létesíteni.

Határozat:

Főtítkár beszámolóját az Elnökség elfogadja azzal, hogy Rusznyák István elnök és Erdey-Gruz Tibor főtítkár egy Tudományos Kiadó létesítése ügyében folytassanak tárgyalásokat. A Kiadónak megfelelő szervezete legyen és ne tartozzék az Akadémiához.

Felelős: Rusznyák István elnök és
Erdey-Gruz Tibor főtítkár.

II.

Alexits György elnökségi tag, a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság titkára Elnökség elé terjeszti az 1953 évi könyvkiadási tervet.

Bejelenti, hogy a Német Demokratikus Köztársaság Felsőoktatási Államtitkárságától egy felhívás érkezett, melyben kéri, hogy közöljük a Magyarországon megjelent tudományos kiadványok jegyzékét külön kiemelve azokat, amelyeket lefordításra javasolunk.

Fogarasi Béla osztályelnök javasolja, hogy az 1953 évi tervben szerepeljen az I. Osztály kiadványai között egy olyan mű is, amely visszatükrözi a nyelvtudomány azt a fordulását, amely Sztálin nyelvtudományi munkáival kapcsolatos és amelyet a magyar nyelvtudománynak is végre kell hajtani.

Határozat:

- 1./ Elnökség kéri a KFB titkárát, hogy a jövőben a KFB által alaposan előkészített tervet terjessze az Elnökség elé.
- 2./ A KFB titkára gondoskodjék arról, hogy Fogarasi osztályelnök javaslata értelmében az I. Osztály 1954 évi könyvkiadási tervében szerepeljen olyan mű, mely visszatükrözi a nyelvtudomány fordulatát.
Felelős: Alexits György.
- 3./ Az 1954 évi könyvkiadási terv előkészítését máris meg kell indítani, a tervkészítéshez szükséges szempontokat minden osztállyal közölni kell.
- 4./ Elnökség felhatalmazza elnököt és főtitkárt, hogy a példányszámok tekintetében változtatásokat eszközölhetnek.
- 5./ 2000-en felüli példányszámu könyvek kiadásához elnök és főtitkár külön engedélye szükséges. Az engedély csak az esetben adható meg, ha megfelelő papirmennyiség áll az Akadémia rendelkezésére.
- 6./ Magyarország és a népi demokráciák kiadványai között szervezzen meg az Akadémia a Német Demokratikus Köztársaság mintájára egy cserét. Az Akadémia küldje meg kiadványai listáját és tegyen javaslatot a lefordítandó művekre.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

- 7./ Elnökség javasolja az Osztályok felé, hogy a VII. Osztály példájára /Vegyész kézikönyv/ adjanak ki az egyes tudományágak területén kézikönyveket.

Felelős: Osztályelnökök.

- 8./ Elnökség az egyes osztályok 1953 évi könyvkiadási tervét a következő módosításokkal hagyja jóvá:

I. O s z t á l y .

- a./ Bárczy Géza: "Magyar Nyelvjárások" III. kötet kiadásához az Elnökség nem járul hozzá. Évkönyvek kiadásáról más vonalon kell gondoskodni.
- b./ Elnökség Király Péter: "Az első kísérlet a szlovák irodalmi nyelv megteremtésére" c. mű német nyelvű kiadása helyett magyar nyelvű kiadásához járul hozzá. Javasolja továbbá a Szlovák Tudományos Akadémia felé ezen mű szlovák nyelvre való lefordítását és kiadását.

- c./ F. Mészáros Henriette: "Az alany és állítmány kongruenciája az obi-ugor nyelvekben" és Kősal Éva: "A tagadás az obi-ugor nyelvekben" c. dolgozatok kiadásához az Elnökség nem járul hozzá. Mindkét műnek folyóiratban való megjelenését javasolja.
- d./ Borzsák István: "Az ezüstkori latin irodalom" 1953-ban való kiadásához az Elnökség nem járul hozzá. Jelenjék meg az 1954 évben.

II. Osztály.

- a./ Elnökség Ráday Pál iratai I. kötet című mű kiadását "Református Teológiai Akadémia" megjelölése nélkül engedélyezi.
- b./ Fogarasi Béla: "Logika" c. művét német nyelvű kiadásra javasoljuk NDK felé.
- c./ A régészettudomány terén kiadásra javasolt műveket az Osztály még egyszer vizsgálja felül és csak a legfontosabbak kerüljenek kiadásra.
- d./ Ágoston György: "A magyar pedagógusok harca a szocialista neveléstudomány kialakításáért" c. mű kiadásához az Elnökség nem járul hozzá.

III. Osztály.

- a./ Fogarasi osztályelnök javaslatára az Elnökség szükségesnek tartja, hogy a most megjelenő Nagy Szovjet Enciklopédia egyes fejezeteit az Akadémia adja ki füzetekben magyar nyelven.
A III. Osztály három atomfizikai cikket máris adjon ki, a többi osztály pedig tegyen javaslatot a kiadásra javasolt cikkekre.
- b./ Elnökség 1953 évben "A magyar matematika története" részére bizonyos papírmennyiség tartalékolásához hozzájárul.

IV. Osztály.

- a./ Soó Rezső: "Ungarns höhere Pflanzenwelt in ökologisch agronomischer Betrachtung" c. mű kiadását javasolja az Akadémia a Német Demokratikus Köztársaság felé és amennyiben ez az NDK-ban valamilyen oknál fogva nem lehetséges, úgy a mű kiadásához az Elnökség hozzájárul.

- b./ Soós Lajos: "A Kárpátmedencék puhatestű faunája" c.mű kiadásához az Elnökség nem járul hozzá. A művet a létesítendő Tudományos Kiadó adja ki.
- c./ Móczár László: "A Kárpátmedencék Pompilida fajai" c.mű kiadását Elnökség nem engedélyezi.
- d./ Elnökség úgy határoz, hogy a "Biológiai Lexikon" kiadását egyelőre az osztály tartsa függőben.
- e./ Az Osztály 1953 évi tervébe vegye fel Oparin: "Biológia" c.mű fordításának kiadását.
- f./ A IV. Osztály a jövőben az egyes műveknél nem egy, hanem több lektort jelöljön meg.

V. Osztály.

- a./ Elnökség Krompecher István: "Csontképződés, izületképzés" c.mű angol nyelvű kiadása helyett német nyelvű kiadásához járul hozzá.
- b./ Petényi Géza - Fonó Renée: "Gyermekkori tuberculositikus megbetegedések chemotherápiája" és Kerpel-Fronius Ödön: "Csecsemőkori sorvadás és toxicosis" c.művek magyarul is jelenjenek meg.
- c./ Petrilla Aladár - Rudnay Gyula: "Heveny fertőző megbetegedések Magyarországon 1881-1949-ig" c.mű kiadásához Elnökség nem járul hozzá. A művet az Egészségügyi Kiadó adja ki.

VI. Osztály.

Elnökség a VI. Osztály 1953 évi könyvkiadási tervét leveszi a napirendről és megbizsa elnököt és főtitkárt azzal, hogy a tervet a KFB titkárával és az Osztály jelenlévő két képviselőjével, Hevesi Gyula elnökségi taggal és Kovács Károly Pál levelező taggal egy héten belül vizsgálják meg.

Amennyiben nevezettek megegyezésre jutnak, Elnökség a tervet a megegyezés alapján elfogadja, ha súlyos eltérés merülne fel, akkor a javaslatot újra Elnökség elé kell terjeszteni.

VII. Osztály.

- a./ Vándor József: "Kémiai termodinamika II." kiadásához Elnökség egyelőre nem járul hozzá. A végleges határozatot az Elnökség az I. kötet megvitatása után hozza meg.

- b./ Finály István: "A víz ismeretterjesztő technológiája" kiadásához Elnökség nem járul hozzá. Az Osztály vizsgálja meg még egyszer és adja át a Művelt Népnek.

VIII. Osztály.

- a./ Elnökség N. A. Koszteleckij: "A városkörnyéki mezőgazdaság szervezésének és tervezésének kérdései" és
Sesztakov: "Agrokémia" c. művek kiadásához nem járul hozzá. Mindkettőt a Mezőgazdasági Kiadó adja ki.
- b./ Vitaminok, hormonok és antibiotikumok szerepe a gazdasági állatok tenyésztésében c. mű kiadásához az Elnökség nem járul hozzá. Lektorok megnevezésével később ismét Elnökség elé terjeszthető.
- c./ Liszenko: "A növények szakasos fejlődése" c. mű fordításának kiadását az Osztály a IV. Osztállyal együtt 1953 évi tervébe vegye fel.

Felelős: Alexits György, a KFB titkára.

.....

Elnökség a benyújtott könyvkiadási tervmódosításokat a következő változtatásokkal hagyja jóvá:

- a./ Csiki Ernő: "A Kárpátmedence bogárfaunája" c. mű kiadásához nem járul hozzá. A művet a létesítendő Tudományos Kiadó adja ki.
- b./ Malán Mihály: "Az ember származása" c. ismeretterjesztő könyv ivterjedelme öt ivről nyolcra felemelhető.

.....

Elnökség az lőrehaladott időre való tekintettel a III., IV. és V. pontokat leveszi a napirendről.

.....

/.

VI.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár a Földrajzi Kutató Csoport Tudományos Tanácsára javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Határozat:

Elnökség a Földrajzi Kutató Csoport Tudományos Tanácsára a következő személyi összetétel szerint elfogadja:

Titkár: Koch Ferenc, a Földrajztudományi Kutató Csoport vezetője,

Tagok: A.Sz.Kovaljov professzor,
Bulla Béla egyetemi tanár,
Kéz Andor egyetemi docens,
Markos György egyetemi tanár.

..-.-..

Erdey-Gruz Tibor főtitkár az Elnökség elvi állásfoglalását kéri arra vonatkozólag, hogy a Magyar Értelmező Szótár még az ötéves terv folyamán jelenjen meg.

Határozat:

Elnökség elvileg hozzájárul a Magyar Értelmező Szótárnak az ötéves terv keretében való megjelenéséhez.

Felelős: Németh Gyula osztályelnök,
a Nyelvtudományi Intézet igazgatója.

..-.-..

Erdey-Gruz Tibor főtitkár személyi javaslatot terjeszt az Elnökség elé az Akadémiai Enciklopédiai Bizottság tagjaira. A Bizottság foglalkozni fog a szaklexikonok kiadásának kérdésével.

Határozat:

Elnökség az Akadémiai Enciklopédiai Bizottság tagjaiként az alábbiakat elfogadja:

I. Osztály	Trencsényi-Waldapfel Imre,
II. Osztály	Mátrai László,
III. Osztály	Budó Agoston,
IV. "	Rapaics Rajmund,
V. "	Haynal Imre,
VI. "	Geleji Sándor és Kovács Károly Pál,
VII. "	Csürös Zoltán,
VIII. "	Zimmermann Agoston.

./.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár a Magyar Tudományos Akadémia Agrobiológiai Intézete Tudományos Tanácsának kibővítésére javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Határozat:

Elnökség N.G. Potapov professzort és Bálint Andor tanszékvezetőt

a Magyar Tudományos Akadémia Agrobiológiai Intézete Tudományos Tanácsának tagjává választotta.

o-o-o-o-o

Erdey-Gruz Tibor főtitkár bejelenti, hogy az 1952. május 3.-i elnökségi ülés II/2.sz.határozata értelmében a VII.Osztály foglalkozott a cementbizottság felállításának kérdésével. A VII.Osztály a VI.Osztállyal egyetértésben megállapodott abban, hogy a VI.Osztály Építési Anyag Bizottsága fogja a cementkémiai problémákat is tárgyalni, a VII.Osztály pedig cementkémikusokat delegál a Bizottságba.

o-o-o-o-o

Kmf.